

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

Poznań, dnia 21 marca 2011 r.

**Pan
Piotr Głowski
Prezydent Miasta Piły**

LPO-4101-01-01/2011
P/10/074

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu przeprowadziła w Urzędzie Miasta Piły (zwanym dalej „Urzędem”), kontrolę w zakresie wykorzystania środków publicznych na pomoc materialną dla uczniów w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 31 stycznia 2011 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 7 marca 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezydentowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Urzędu w skontrolowanym zakresie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Formułując powyższą ocenę, NIK uwzględniła w szczególności:

- przyznanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym wszystkim ubiegającym się i spełniającym kryteria uczniom mieszkającym w Pile,
- zgodne z przeznaczeniem wykorzystanie środków, w tym kwot z dotacji celowej otrzymanej na pomoc materialną o charakterze socjalnym,
- rzetelne informowanie społeczeństwa o możliwości uzyskania pomocy.

1. W latach 2009-2010 kwota wykorzystanych środków na stypendia szkolne wyniosła odpowiednio 421.596 zł oraz 486.122 zł. W ramach programu „Wyprawka szkolna” na pomoc na zakup podręczników wydatkowano w tych latach odpowiednio 39.999,19 zł oraz 31.636,57 zł.

W badanym okresie Urząd wykorzystał otrzymaną z Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego dotację celową na dofinansowanie świadczeń pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym, odpowiednio w 88,91% oraz w 79,13%. Wydatkując środki pieniężne na wymieniony cel, Urząd zapewnił w latach 2009-2010 wymagany udział środków własnych.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.

2. NIK pozytywnie ocenia realizację przez Urząd programu rządowego, o którym mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy finansowej uczniom na zakup podręczników² (zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie wyprawki szkolnej na rok 2009”) oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 maja 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy finansowej uczniom na zakup podręczników oraz wypłaty uczniom zasiłku powodziowego na cele edukacyjne³ (zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie wyprawki szkolnej na rok 2010”). Prezydent Miasta Piły przekazał środki na zakup podręczników na rachunki bankowe szkół, dla których Gmina jest organem prowadzącym, zgodnie z planem finansowym oraz w wysokościach wystarczających na udzielenie pomocy dla wszystkich potrzebujących uczniów. Pomoc udzielona uczniom pochodzącym z rodzin, w których dochód na członka rodziny przekraczał kryterium dochodowe, była odpowiednio zgodna z § 2 ust. 3 i z § 2 ust. 4 ww. rozporządzeń w sprawie wyprawki szkolnej.

3. NIK pozytywnie ocenia sposób załatwienia 120 spraw zbadanych w toku niniejszej kontroli (po 60 spraw wybranych losowo z 2009 r. i 2010 r.). Wylosowana próba obejmowała 16,5% wniosków o udzielenie stypendium szkolnego, złożonych w ww. latach. Decyzje zostały wydane w oparciu materiał dowodowy rzetelnie dokumentujący okoliczności udzielenia lub odmowy udzielenia stypendium szkolnego. W 112 przypadkach udzielonych stypendiów, miesięczny dochód na osobę w rodzinie ucznia nie przekraczał kwoty 351 zł. W siedmiu przypadkach, spośród 120 zbadanych, odmówiono udzielenia stypendium szkolnego z powodu przekraczania przez rodzinę ucznia kryterium dochodowego. Jedną sprawę pozostawiono bez rozpoznania z powodu nieuzupełnienia przez wnioskodawczynię niezbędnych dokumentów, mimo wysłanego wezwania. W 112 przypadkach, stypendia udzielone zostały w wysokości zgodnej z art. 90d ust. 9 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁴ (zwanej dalej „uso”).

4. W ocenie NIK, wystarczające były formy informowania przez Urząd społeczności lokalnej o możliwościach skorzystania z pomocy materialnej (w tym: zamieszczanie informacji na stronie internetowej, wywieszanie ogłoszeń w siedzibie Urzędu, a także przekazywanie rodzicom odpowiednich informacji przez dyrektorów szkół).

5. Zgodnie z art. 90f uso Rada Miasta Piły uchwaliła w dniu 31 marca 2005 r. „Regulamin udzielania pomocy materialnej dla uczniów” (Regulamin stypendialny). Regulamin ten przewidywał formy udzielania stypendiów szkolnych zgodne z art. 90d ust. 2, 4 i 5 uso. NIK zwraca uwagę, że w § 8 ust. 1 tego Regulaminu przewidziano obowiązek udokumentowania wydatków w terminie 40 dni roboczych od otrzymania pomocy w formie świadczenia pieniężnego, co nie znajduje uzasadnienia w przepisach uso. Rezultatem tego było nieudokumentowanie wydatków w 10 sprawach (ponad 8%) spośród 120 zbadanych, na łączną kwotę 10.427,62 zł. Ponadto w wyniku badania wymienionych 120 spraw ustalono, że ze stypendium szkolnego beneficjenci finansowali zakupy markowych artykułów sportowych.

² Dz. U. Nr 76 poz. 642.

³ Dz.U. Nr 95 poz. 612.

⁴ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zm.

NIK zwraca uwagę, że art. 90d ust. 5 uso dopuszcza możliwość udzielenia stypendium w formie świadczenia pieniężnego w przypadkach, gdy udzielenie stypendium w formach wymienionych w art. 90d ust. 2 i 4 uso nie było możliwe. Tymczasem jedyną, stosowaną przez Urząd formą udzielania pomocy uczniom, było świadczenie pieniężne. W 2009 r. Urząd udzielił stypendiów szkolnych w formie świadczenia pieniężnego o wartości 421.596,00 zł, a w 2010 r. o wartości 486.122,00 zł. W żadnym ze 112 przypadków przyznania stypendium w formie świadczenia pieniężnego (o łącznej wartości 109.192,00 zł) nie wskazano na okoliczności uniemożliwiające udzielenie pomocy w formach określonych w art. 90d ust. 2 uso.

6. NIK negatywnie ocenia brak rozpoznawania przez Urząd potrzeb w zakresie pomocy materialnej dla uczniów oraz niedokonywanie ocen efektywności działań Urzędu w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych uczniów, tj. stypendiów, zasiłków szkolnych oraz realizacji programu, o którym mowa w ustawie z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”⁵.

7. Z ustaleń kontroli wynika, że szkoły, dla których gmina jest organem prowadzącym, nie przyznawały stypendiów za wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe. W budżecie Gminy Piła w latach 2009-2010 nie zaplanowano bowiem odpowiednich środków finansowych na stypendia za wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe, o których mowa w art. 90g uso.

8. NIK negatywnie ocenia niestosowanie przez Urząd uregulowań ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁶ (zwanej dalej „kpa”) w zakresie przestrzegania terminów załatwienia spraw, o których mowa w art. 35 § 3 kpa, oznaczenia stron w wydawanych decyzjach (art. 107 § 1 kpa) oraz uzasadnienia decyzji (art. 107 § 1 i 3 kpa). W 120 zbadanych sprawach, 113 decyzji o łącznej wartości 50.110 zł wydano z przekroczeniem terminu określonego w art. 35 § 3 kpa, tj. po upływie od 33 do 77 dni od dnia złożenia wniosku. W żadnym z tych przypadków Urząd (na podstawie art. 36 kpa) nie informował stron o niezakończonym w ustawowym terminie i nie wskazywał nowego terminu załatwienia sprawy. Stosownie do art. 90n ust. 2 pkt 1 uso pomoc materialna dla uczniów - o której mowa w rozdziale 8a uso - przyznawana jest na wniosek rodziców albo pełnoletniego ucznia. NIK negatywnie ocenia oznaczenie w 109 decyzjach (o łącznej wartości 48.748,00 zł), jako strony postępowania rodziców uprawnionych osób (art. 107 § 1 kpa). Spośród 120 spraw objętych kontrolą w 10 przypadkach (o łącznej wartości 8.304,00 zł) prawo do stypendium szkolnego ustalono na podstawie wniosków złożonych przez rodziców pełnoletnich uprawnionych osób. W tych przypadkach, rodziców również oznaczono w decyzjach, jako strony postępowania. W jednym przypadku (sprawa nr 199c/2009) na podstawie wniosku złożonego przez pełnoletniego brata, uprawnionej osoby ustalono i wypłacono stypendium, w łącznej kwocie 802 zł.

Artykuł 90n ust. 7 uso dopuszcza w uzasadnionych przypadkach możliwość udzielenia stypendium szkolnego na podstawie wniosku złożonego po terminie określonym w art. 90n ust. 6 uso, tj. 15 września danego roku szkolnego. Spośród 112 decyzji przyznających

⁵ Dz. U. Nr 267, poz. 2259, ze zm.

⁶ Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, ze zm.

stypendium szkolne, 23 stypendia (o łącznej wartości 7.480,00 zł) przyznane zostały po tym terminie.

9. NIK zwraca uwagę, że pomiędzy wydaniem przez Prezydenta Miasta Piły zarządzenia nr 705/150/09 w sprawie określenia terminu składania wniosków o dofinansowanie zakupu podręczników (15 czerwca 2009 r.) i terminem składania wniosków, wynikającym z tego zarządzenia (3 lipca 2009 r.) upłynęło 18 dni. Termin taki, w ocenie NIK, uniemożliwiał terminowe złożenie wniosków wszystkim zainteresowanym. Spośród czterech wniosków o przyznanie pomocy finansowej w formie wyprawki szkolnej dla uczniów szkół niepublicznych, Prezydent w trzech przypadkach udzielił pomocy (w łącznej wysokości 600 zł) na podstawie wniosków złożonych po upływie od 74 do 81 dni od terminu określonego w powołanym zarządzeniu z dnia 15 czerwca 2009 r.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1) udzielanie stypendiów szkolnych przy stosowaniu w pełnym zakresie przepisu art. 90d ust. 5 uso,

2) przestrzeganie kpa w zakresie terminów załatwienia sprawy, uzasadniania decyzji administracyjnych oraz należytego określenia stron postępowania,

3) rozważenie możliwości finansowania z budżetu gminy stypendiów za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe.

Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezydenta, w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Prezydentowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.